

В текста се появява и мотивът „за летенето“ на душата, за нейния порив и за това, че на човека често му се налага да слиза и „надолу“. Друг мотив, който непрекъснато и неотклонно присъства в пиесата, е мотивът за *вярата* – основен и в поезията на Вапцаров. Отново се появява статуята на прегърбения човек – символизираща и „трагедията на тишината“, и „бремето на страданията“, но и очакването, че той ще го отхвърли и то „ще падне със страшен грохот“. Така поетът е видял бъдещето.

Във второто действие обстановката е *друга*, защото точно в него се развива социалният конфликт. Сцената представлява чакалня на фабричната амбулатория. Пространството не се отличава с нищо особено: пейки до стената, телефон, голяма маса с разпръснати вестници и списания. Но ето че и тук Вапцаров използва декорите, за да въведе зрителя в атмосферата, царяща във фабриката. Той акцентира върху две неща – посредствеността и съпътстващата я имитация. Картините, висящи по стените, са със съмнителна художествена стойност, а сюжетите: „Борба с туберкулозата“, „Венерически болести“, и плакати с дежурното: „Пази чистота!“. Както посредствено се работи с остарели машини и корупция в ръководството на фабриката, така посредствено се лекуват пострадалите работници, които трябва да бъдат обвинени дори за собствената си смърт.

Естествено и логично Андрей застава на страната на онеправданите. Той отново заминава, както някога е сторил това. Нещата пак се връщат в изходна позиция. В третото действие пространството е същото, както в първо действие. Пристигането е заменено с *отпътуване*. Очакването вече не съществува. Нещата са ясни – разрывът между родителите и техния син е окончателен. Именно той изрича страшните думи: „Ние сме врагове!“. Всеки остава непроменен – и като начин на живот, и като възгледи. Сякаш времето е спряло. Затова в третото действие липсва пролетната светлина – тоновете са мрачни и сцената е затъмнена. Ако има някаква надежда за бъдещето, тя е във финалната реплика „Стачка!“. Работниците са разбрали урока на Андрей. Времето отново поема своя естествен ход – към бъдещето.

Библиография. Бележки

¹ Лотман, Ю., Култура и информация. – София, 1992, с. 250-251.

² Пак там, с. 252.

³ Вж Бъклова, К., Вапцаров и театърът. // Никола Вапцаров: Нови изследвания. – София, 1970, с. 182.

⁴ Цитатите се дават по изд. Вапцаров, Н., Съчинения. – София, 1979.

⁵ Чехов, А. П., Избрани творби: в 8 т. Т. 7. Пиеси. – София, 1989, с. 249.